

Instituttets utdanning -med studieplaner for seminarene

Innholdsfortegnelse

1	Målsetting	- 1 -
2	Hva utdanningen omfatter	- 2 -
2.1	Krav til medlemskap til IBUP og EFP	- 2 -
2.2	Hva medlemskapet innebærer	- 3 -
3	Opptakskrav til seminarene	- 4 -
4	Studieplaner for seminarene	- 5 -
4.1	Innføringsseminar	- 5 -
4.2	Videregående seminar	- 9 -
4.3	Spedbarnsobservasjonsseminar	- 13 -
5	Evalueringsplan for seminarene	- 15 -
6	Veiledning	- 16 -
7	Egenbehandling	- 19 -

1 Målsetting

IBUP (Institutt for barne- og ungdomspsykoterapi) tilbyr en 5-årig utdanning i psykoanalytisk orientert psykoterapi med barn og ungdom. Utdanningen har internasjonal standard og er tilpasset kravene i The European Federation for Psychoanalytic Psychotherapy in Public Sector, Child and Adolescent section (EFPP). EFPP har 23 medlemsland i Europa.

IBUPs målsetting er å bidra til utdanning av spesialister i psykisk helsevern, primært leger og psykologer, i landets ulike regioner.

Faglig sett er målet å tilby en moderne utdanning basert på psykoanalytisk teori og forskning, samt å gi en innføring i det mangfold av synspunkter og retninger som kjennetegner psykoanalytisk orientert psykoterapi i dag.

Det er instituttets ønske at barn, ungdom og foreldre skal få hjelp ut ifra egne behov, bakgrunn og aktuelle situasjon. Symptomet oppfattes som uttrykk for både intra- og interpsykologiske faktorer som bidrar til å skape og opprettholde barnets vansker. Kandidaten skal i sin utdanning ha anledning til å reflektere over hver enkelt pasient og se det unike for barnet, ungdommen og familien.

Utdanningen er innrettet for at leger og psykologer i psykisk helsevern skal øke sin kompetanse i å tilby tilpasset behandling til et bredt spekter av tilstander og vansker.

Den psykoanalytisk informerte forståelse benyttes i mange ulike behandlingssituasjoner og ved mange ulike tilstander. Utdanningen gir mulighet til fordypning i den psykoanalytiske forståelsesmåte og bidrar til en økt generell klinisk kompetanse. Denne kunnskapen bidrar til å gjenkjenne tegn på mangelfull utvikling og skjevutvikling på et tidlig nivå, som kan være med på å forebygge utviklingen av psykiske vansker senere i livet.

2 Hva utdanningen omfatter

- Seminarundervisning.
- Pasientbehandling med veiledning.
- Egenbehandling.
- Skriftlig arbeid.

Seminarundervisningen omfatter innføringsseminar, videregående seminar og spedbarnsobservasjonsseminar.

Innføringsseminar gir en introduksjon til psykoanalytisk orientert psykoterapi og kan tas som selvstendig seminar, eller som del av instituttets 5-årige utdanning.

Videregående seminar gir en ytterligere fordypning og videre integrasjon av forståelsesmåten og metoden. Deltakelse på videregående seminar forutsetter at man har fullført innføringsseminar eller tilsvarende, og enten har tatt eller går på spedbarnsobservasjonsseminar parallelt.

Spedbarnsobservasjonsseminar gir økt forståelse av og innblikk i tidlig relasjons- og personlighetsutvikling, og fremmer utviklingen av en terapeutisk holdning. Seminaret kan tas uavhengig av innføringsseminar og videregående seminar.

Se pkt. 4. for studieplaner for hvert seminar og punkt 2.1 om krav til medlemskap (under) for nærmere beskrivelser.

2.1 Krav til medlemskap til IBUP og EFFP

For å bli tatt opp som medlem i IBUP og dermed også i EFPP må følgende krav være oppfylt:

Seminarene:

Godkjent innføringsseminar, spedbarnsobservasjonsseminar og videregående seminar.

Psykoterapiforløp:

Godkjent tre intensive terapiforløp (minst to timer i uken) med førskolebarn, skolebarn og ungdom. Kandidaten skal i løpet av utdanningen ha erfaring med såkalt «open-

ended» psykoterapi, det vil si psykoterapi som gjennomføres ut fra barnet og ungdommens egen utviklingsprosess uten på forhånd avtalt tidsbegrensning.

I tillegg er det krav om tre ikke-intensive terapiforløp med forskjellige aldersgrupper.

Foreldrearbeid:

Erfaring med foreldrearbeid/arbeid med foresatte i tilknytning til intensive terapiforløp.

Veiledning:

Til sammen 180 timer veiledning (90 + 90 timer pr. seminar).

Skriftlig arbeid:

Godkjent skriftlig arbeid på minst 3000 ord, senest levert til undervisningsutvalget for godkjenning 1,5 år etter fullført videregående seminar. Det skriftlige arbeidet skal vise at kandidaten kan anvende psykoanalytisk teori på et klinisk materiale.

Egenterapi:

Minst 300 timer.

2.2 Hva medlemskapet innebærer

- Sertifisering og tittel som «psykoanalytisk psykoterapeut med barn og ungdom».
- Mulighet til å kunne søke om godkjenning som seminarleder og veileder for IBUP.
- Oppfyller Norsk Psykologforenings (NPF) krav for å kunne søke om spesialitet i klinisk psykologi med psykoterapi, såfremt NPF sine krav til skriftlig arbeid er innfridd, se: [link til NPF](#)
- Å ha fullført tre års psykodynamisk psykoterapiseminar, som er et av Den norske legeforenings (DNLF) krav til å bli godkjent psykoterapiveileder i barne- og ungdomspsykiatri.
- Oppfyller kravene til medlemskap i EFPP (European Federation for Psychoanalytic Psychotherapy).

3 Opptakskrav til seminarene

Innføringsseminar:

- Kandidaten må være lege eller psykolog med relevant klinisk praksis med barn og ungdom etter sin grunnutdanning. Kandidater med annen relevant grunnutdanning på masternivå kan søke.
- Kandidaten må ha en arbeidssituasjon som gir mulighet til psykoterapeutisk praksis gjennom hele seminarperioden.
- Kandidaten må gå i veiledning hos godkjent veileder (se pkt. 6).
- Det anbefales at kandidaten starter i egenbehandling.
- Søkere må gjennomføre intervju for å avklare søkerens motivasjon og utdanningssituasjon.

Spedbarnsobservasjonsseminar:

- Deltakelse er åpent for alle.
- Søkere til innføringsseminar og videregående seminar blir prioritert.
- Kandidaten kan ikke ha egne barn under to år.
- Søkere må gjennomføre intervju på forhånd.

Videregående seminar:

- Kandidaten må ha godkjent innføringsseminar eller tilsvarende, med tilhørende veiledning, samt spedbarnsobservasjonsseminar. Deltakere som ikke har fullført spedbarnsobservasjonsseminar, kan delta på videregående seminar dersom en raskt kommer i gang med spedbarnsobservasjonsseminar parallelt.
- Kandidaten må gå i veiledning hos godkjent veileder (se pkt. 6).
- Kandidaten må gå i egenbehandling.
- Søkere må gjennomføre intervju for å avklare søkerens motivasjon og utdanningssituasjon.

- Det skal ved opptak til alle seminarer tas et visst hensyn til fordeling ut fra profesjon, kjønn og geografi.

Egenbehandling:

For å få godkjent hele utdanningsløpet må kandidaten ha hatt minst 300 terapitimer i form av intensiv psykoterapi (minst to ganger per uke). Egenbehandlingen skal fortrinnsvis foregå parallelt med seminarene (se pkt.8). På videregående seminar er det krav om samtidighet mellom egenbehandling og seminaret, se nærmere under punkt 4.2.

Se i øvrig eget skriv om «Egenbehandling for kandidater».

4 Studieplaner for seminarene

Rammen for undervisningen på innføringsseminar og videregående seminar består av studieplan, litteraturliste og læreplan.

Studieplan: Studieplanene gir generelle anvisninger om temaer det undervises i på seminarene og angir læringsmål knyttet til disse. Studieplanen tas opp til evaluering og oppdatering årlig av undervisningsutvalget.

Litteraturliste: Litteraturlisten gir grunnlaget for den teoretiske delen av undervisningen. Litteraturen skal gjenspeile intensjonen i studieplanene og baseres på en historisk forståelse av psykoanalytisk orientert psykoterapi frem til dagens praksis, med oppdaterte perspektiv. En del av litteraturen skal være obligatorisk for å sikre et felles faglig forankringspunkt for seminarene. Litteraturlisten tas opp til evaluering og oppdatering årlig av litteraturutvalget.

Læreplan: Læreplanen for hvert seminar skal utarbeides av seminarleder med grunnlag i studieplanen og litteraturlisten. Den spesifiserer temaene og teorien det undervises i. Undervisningsutvalget skal godkjenne læreplanen.

Strukturen for undervisningen på spedbarnsobservasjonsseminar består av studieplan og litteraturliste. Litteratur blir anbefalt, men det undervises ikke i teori på seminaret.

4.1 Innføringsseminar

Innføringsseminaret skal gi deltakerne innføring i psykoanalytisk orientert psykoterapi med barn og ungdom. Seminaret skal skape interesse og en begynnende forståelse for grunnleggende sider ved terapeutisk arbeid og sentrale teoretiske begreper.

Innføringsseminaret danner, sammen med spedbarnsobservasjonsseminaret, grunnlag for deltakelse på videregående seminar.

Innføringsseminaret har en varighet på to år med til sammen 196 undervisningstimer (45 min., eksklusive pauser).

Undervisningen foregår i grupper med 6-9 deltakere.

Generelle læringsmål:

Psykotterapi er et viktig behandlingstilbud for barn og ungdom med psykiske vansker. Innføringsseminaret har som målsetting å styrke kompetansen i individuell psykotterapi med barn og ungdom, samt samarbeid / arbeid med foreldre/foresatte. Dette anses å ha en klinisk betydning utover det å lære seg en behandlingsmetode, og bidrar dermed til utviklingen av en mer generell klinisk kompetanse.

Seminaret gir en innføring i psykotrapeutisk arbeid med fokus på de bevisste og ubevisste følelser, tanker og fantasier som aktiveres både hos barnet og terapeuten, samt deres gjensidige påvirkning. Seminaret gir også en innføring i et utviklingspsykologisk perspektiv, det vil si at barnet og ungdommen forstås i lys av tidlig samspill og tilknytning. Muligheter og vansker i den terapeutiske relasjonen drøftes og deltakerne får en introduksjon til ulike verbale intervensjoner (som klargjøring, bekreftelse og tolkning) og nonverbale måter å møte og forstå barnet på. Deltakerne får en introduksjon til de ulike fasene i terapi; innledning, mellomfase og avslutning.

Innføringsseminaret gir en introduksjon til betydningen av psykoterapiforskning, evidensbegrepet og det vitenskapsteoretiske grunnlaget for psykoanalytisk forståelsesmåte.

Kandidatens utvikling som fagperson og utviklingen av generell klinisk kompetanse står sentralt.

Kandidatene skal ved avslutning av seminaret legge frem en klinisk vignett og knytte teori til dette.

Grunnleggende sider ved terapeutisk arbeid det undervises i:

1. Vurdering og kartlegging.

- Diagnostiske overveielser og forståelse ut ifra et psykoanalytisk orientert perspektiv, kasusformulering.
- Nevropsykologisk sårbarhet – påvirkning på identitet, personlighetsutvikling og samspill.

- Psykologisk utredning med vekt på forståelse av og bruk av lekeobservasjon som metode.
- Forståelse av pubertetens betydning og vansker som oppstår i ungdomstiden.
- Indikasjoner/kontraindikasjoner mtp behandlingsvalg, og vurdering av hva som er nødvendige og gode nok rammer for psykoanalytisk orientert behandling.
- Arbeid med allianse og behandlingsmål; brukermedvirkning.

2. Kunnskap om barn og ungdoms utviklingsfaser og samspillet betydning

- Ulike perspektiv på tilknytning og utviklingspsykologi med vekt på spedbarnsforskning, spedbarnsobservasjon, og den tidlige utvikling av intersubjektivitet og samspill.
- Barns og ungdoms emosjonelle og relasjonelle behov i de ulike utviklingsfasene.
- Forståelse av barn og ungdoms uttrykksmåter og kommunikasjon.
- Lekens betydning og dens funksjon i forhold til utvikling og kommunikasjon av den indre verden.
- Foreldrearbeid.

3. Psykoanalytisk teori og tenkning.

Psykoanalytiske og psykodynamiske psykoterapiers historie, utvikling og status i dag.

- Sentrale teoretiske begreper med vekt på overføring-motoverføring; «containing», projektiv identifikasjon og projektive prosesser, motstand og beskyttelse, forsvar, avvergemønstre og mestringsstrategier, intervensjonsmuligheter/tolkning.
- Betydningen av fri assosiasjon, drømmer og ubevisst fantasi.
- Utvikling av kreativitet, tenkning, symbolisering og mentalisering.

4. Terapeutisk holdning og terapeutiske prosesser.

- Forståelse av den terapeutiske relasjon og prosess; terapeutisk allianse, bevisst og ubevisst kommunikasjon.
- Terapeutiske rammer: tenkning om og forståelse av betydningen av rammer og rammebetingelser samt konsekvenser av rammebrudd
- Ivaretagelse av grenser i terapi; hvordan forebygge grenseoverskridelser.
- Selvivaretagelse: Bevisstheten om betydningen av egen rolle og viktigheten av å søke veiledning og egenbehandling.
- Terapeutiske faser: herunder gjennomarbeiding og avslutningsarbeid.
- Endrings- og utviklingsfremmende intervensjoner.
- Andre terapeutiske intervensjonsmåter, familiesamtaler eller korttidsterapi.

5. Tverrfaglighet, systemisk kunnskap og arbeid.

- Forståelse av barnet og ungdommen som del av en større helhet (familie, kultur og samfunn).
- Tverrfaglig samarbeid og samarbeid med andre instanser.

Seminarleder kan invitere andre fagpersoner for gjennomgang av spesielle tema.

Arbeidsmetode:

Undervisningen på seminaret består av kliniske og teoretiske fremleggelser. Undervisningen er prosessorientert, der en søker å integrere klinisk og teoretisk tilegnelse. De kliniske fremleggelsene er basert på deltakernes egne kasus i form av detaljerte timereferat eller video. Fordeler ved ulike presentasjonstyper belyses. Dette innebærer at den enkelte kandidat lærer med utgangspunkt i egne opplevelser i den terapeutiske relasjon. Det er et mål at seminaret fremmer en åpen og reflektert holdning til kunnskap.

Godkjenningskrav på innføringsseminaret:

For å få godkjent innføringsseminaret må kandidaten være tilstede minimum 80 % av seminartiden. Kandidaten må gjennomføre en barne- eller ungdomsterapi på minst 80 timer med to timer pr uke eller to barne- eller ungdomsterapier av minst 40 timers varighet med en time pr uke.

For å få fullt utbytte av seminaret, herunder læring om lekeobservasjon, anbefales det at en av terapiene er en barneterapi med enten et førskole- eller skolebarn.

Om man ønsker å oppnå medlemsskap anbefales det at man allerede på innføringsseminaret har en intensiv barneterapi (minst to timer pr uke) da det er krav om tre intensive terapiforløp for å få godkjent IBUPs 5-årige utdanning.

Det er krav om delvis samtidighet mellom terapiforløpene og seminaret.

Kandidaten skal i løpet av seminartiden legge frem eget arbeid minimum tre ganger.

Ved avslutning av seminaret skal kandidaten utarbeide en klinisk vignett og knytte teori til denne. Dette arbeidet legges frem muntlig i gruppen.

Det må dokumenteres minimum 90 timer veiledning med godkjent veileder (se pkt. 6).

Kandidaten har selv ansvar for å finne en veileder som er godkjent både av IBUP og av egen fagforening. Der dette blir vanskelig kan det søkes om dispensasjon.

Innføringsseminaret er godkjent som vedlikeholdsaktivitet av NPF for spesialister og av DNLF for leger i spesialisering i barne- og ungdomspsykiatri.

4.2 Videregående seminar

Videregående seminar viderefører temaene fra innføringsseminaret og spedbarnsobservasjonsseminar, samt gir en ytterligere fordypning i teori og metode i psykoanalytisk psykoterapi med barn og ungdom (se pkt. 3). Videregående seminar gir grunnlag for å bli lærer og veileder i psykoanalytisk psykoterapi med barn og ungdom.

Videregående seminar har en varighet på to år med til sammen 196 undervisningstimer (å 45 minutter, eksklusive pauser).

Undervisningen foregår i grupper med 6-8 deltakere.

Generelle læringsmål:

Videregående seminar har som mål å gjøre kandidatene i stand til å arbeide selvstendig med psykoterapi. På dette nivået skal undervisningen i større grad omhandle metodiske prinsipper, samtidig som det gis støtte til kandidatens utvikling av selvstendig tenkning og en personlig stil som terapeut.

Videregående seminar skal gi kandidatene ytterligere mulighet for utvikling av oppmerksomhet og sensitivitet for de umiddelbare skiftninger i den terapeutiske relasjonen, samt hvordan den terapeutiske relasjonen blir en mulighet for ny erfaring og læring.

Kandidaten skal gjennom praksis oppøve evnen til å være mottakelig for hva pasienten formidler med og uten ord.

Kandidaten skal få økt forståelse for barneterapiens historiske utvikling. Ulike psykoanalytiske tradisjoner som eksisterer i dag skal drøftes og kandidatene skal få en reflektert holdning til disse.

Psykoterapiforskning og evidensbegrepet skal inngå i undervisningen.

Kandidaten skal få økt forståelse av barndom, ungdomsfasen, familieliv og samfunnsrelaterte vansker, som rusavhengighet og minoritetsproblematikk.

Kandidatens utvikling som fagperson står sentralt og en personlig integrert terapeutisk holdning er målsettingen.

Tema det undervises i:

- **Behandling:**

- Behandlingsvalg; intensiv terapi, korttidsterapi, foreldrearbeid, familiesamtaler.

- **Ytterligere fordypning i sentrale teoretiske begreper:**

- Psykoanalytiske teorier om terapiprosessen med vekt på både det relasjonelle og det intrapsyiske; den terapeutiske alliansen, overføring-motoverføring, bevisste og ubevisste prosesser, «containing», proaktiv identifikasjon, avverge/enactment, intervensjonsmuligheter/tolkning, mestringsstrategier, kreativitet, utvikling av tenkning/symbolisering /mentaliserings.

- **Ytterligere fordypning i terapeutisk holdning;**
 - terapeutens involvering - forståelse av terapeutens eget bidrag i terapiprosessen.
- **Ytterligere fordypning i terapeutisk prosess:**
 - Inngående forståelse av den terapeutiske relasjon og samspillet som fokus for endring. Ytterligere forståelse av lekens betydning.
 - Kandidatene skal tilegne seg forståelse av at fenomenene overføring/motoverføring som kan være vanskelig å oppdage til tross for at de foregår her og nå rett foran oss, og at en som terapeut uvilkaarlig vil dras inn i og bli deltakende i disse samspillene.
 - I tillegg til å lære teoretisk om disse begrepene, skal kandidatene gjennom praksis oppøve evnen til å være mottakelige for hva pasienten formidler med og uten ord, f.eks. via kroppsholdning eller stemmen. Kandidaten øves i å romme og reflektere over hva denne formidlingen kan innebære.
- **Ytterligere fordypning i terapeutisk intervensjon og teknikker:**
 - Nonverbale og verbale intervensjonsmåter; terapeutisk arbeid gjennom lek; speiling, bekreftelse, «containing», utforskning, samt ulike nivåer av tolkning.
 - Kandidaten skal lære seg en fleksibel anvendelse av psykoterapeutisk kunnskap og erfaring og skal lære å ha tillit til sin egen ubevisste kreativitet.
 - (ubevisst fantasi, symbolisering, drømmeprosesser), og kunne granske egen atferd og væremåte for å oppdage hvordan han eller hun bidrar til samspillet, både vekstfremmende og begrensende.
 - Kandidatene skal få erfaring med det helende i at pasienter gis mulighet til å gi stemme og form til sider ved sin historie og personlighet som inntil nå har vært stumme, ikke-uttrykte.
- **Ytterligere fordypning om faser i terapi:**
 - innledning, mellomfase og avslutning, atskillelse og sorg.

- **Spesifikke tilstandsbilder og utfordrende og komplekse saker:**
 - Tidlige traumer, seksuelle overovergrep og kompleks traumatisering. Tilknyningsforstyrrelser, alvorlige spiseforstyrrelser og kroppslige tilstander. Tilbaketrekning, herunder psykotiske og autistiske tilstander.
- **Flergenerasjonsperspektivet**
- **Veiledning:**
 - Veiledning av egne kolleger og andre profesjoner, herunder i forskjellige kontekster for eksempel i tilknytning til døgn- eller institusjonsbehandling, og i forbindelse med rettsaker.
- **Ytterligere fordypning i tverrfaglig samarbeid**
 - Samarbeid på tvers innad og mellom instanser; f.eks barnehage og skole, helsestasjon, fastlege og barnevern, samordning av tiltak.

Seminarleder kan innkalle andre fagpersoner for gjennomgang av spesielle tema.

Arbeidsmetode:

Undervisningen på seminaret er lagt opp på samme måte som på innføringsseminaret og vil bestå av kliniske og teoretiske fremleggelser. Undervisningen er prosessorientert og det skal legges vekt på integrasjon av klinisk og teoretisk tilegnelse. De kliniske fremleggelsene vil være basert på deltakernes egne kasus i form av detaljerte timereferater eller video. Dette innebærer at det legges til rette for at den enkelte kandidat lærer med utgangspunkt i egne erfaringer i den terapeutiske relasjon. Seminaret skal fremme en åpen og reflektert holdning til kunnskap.

Godkjenningskrav til videregående seminar:

Kandidaten må være tilstede minimum 80 % av seminartiden.

For å få godkjent videregående seminar må kandidaten ha gjennomført minst to intensive terapier (minst to timer pr uke) med barn i forskjellige aldersgrupper (førskolebarn, skolebarn eller ungdom). Ett av terapiforløpene må være intensivt og «open-ended», samt ha en varighet på minst to år.

Det er krav om samtidighet mellom terapiforløpene og seminaret.

Det er krav om samtidighet mellom egenbehandling og seminaret.

Kandidaten skal i løpet av seminartiden legge frem eget arbeid minimum tre ganger i løpet av seminartiden.

Kandidaten skal utarbeide en forberedt presentasjon som viser at kandidaten kan anvende psykoanalytisk teori på et klinisk materiale og legge dette frem i gruppen på slutten av seminaret.

Det må dokumenteres minimum 90 timer veiledning med godkjent veileder (se punkt 6).

Kandidaten har selv ansvar for å finne veileder som er godkjent både av IBUP og egen fagforening. Der dette blir vanskelig kan det søkes om dispensasjon.

4.3 Spedbarnsobservasjonsseminar

Spedbarnsobservasjon har som målsetting å øke forståelsen av både eget og pasientens bidrag i en terapeutisk relasjon, samt fremme utviklingen av en terapeutisk holdning. Det understrekes at seminaret har kandidatens egen læring som målsetting. Seminaret innebærer således en læringssituasjon og er ikke et terapeutisk tilbud. Som en del av seminaret arbeides det med rekruttering av familier som er egnet.

Arbeidsmetode:

Spedbarnsobservasjon går ut på at kandidaten følger et spedbarn fra fødsel og i minimum ett år. Kandidaten observerer spedbarnet hjemme i sine naturlige omgivelser en time en gang i uken gjennom dette året. Kandidaten tilbyr ikke profesjonell hjelp til familien, men er tilstede som en «beskjeden gjest», der mye av læringen består i å observere uten å intervenere.

Kandidaten deltar i en seminargruppe som møtes ukentlig eller annen hver uke. Deltakernes observasjoner legges frem på seminaret. Framleggelsene skal anonymiseres og makuleres umiddelbart etter at seminaret er slutt.

Ved avslutning av seminaret skal deltakerne skrive et refleksjonsnotat over egen læringsprosess og legge det frem for seminargruppen.

Seminargruppen er på 3-5 personer.

Seminaret er erfaringsbasert, det undervises ikke i teori.

Litteraturlisten for IBUP inneholder anbefalt litteratur.

Læringsmål/tema:

- Fremme utvikling av kandidatens terapeutiske holdning. Kandidaten skal bli seg bevisst egne følelser og reaksjoner, samt utvikle evnen til å romme disse i møte med spedbarnet og dets omsorgspersoner.
- Oppøve evnen til å skille mellom det som observeres og de tolkninger som knyttes til observasjonen.
- Øke deltakerens evne til å romme følelser over tid uten å handle.
- Komme i kontakt med og få større forståelse for førspråklige tilstander.
- Utvikle rom for refleksjon og sensitivitet for emosjonelle erfaringer.
- Øke kandidatens kunnskap om spedbarnets emosjonelle, motoriske, kognitive og sosiale utvikling.
- Øke kandidatens forståelse av spedbarnets tilknytningsprosesser og relasjonelle utvikling, samt betydningen av barnets plass i familien.

Spedbarnsobservasjonsseminarets målsetting er todelt. På den ene siden skal seminaret øke forståelsen av spedbarnets emosjonelle, kognitive, sosiale og motoriske utvikling i relasjon til dets omsorgspersoner. På den annen side skal seminaret øke kandidatens kontakt med de følelser og tanker som vekkes i en selv i møtet med spedbarnet.

Spedbarnets naturlige uttrykk virker sterkt og er fra naturens side ment til å mobilisere til handling. På seminaret legges det stor vekt på arbeidet med å utvikle et rom for refleksjon og tilstrebe en sensitivitet for emosjonelle erfaringer slik at man kan romme følelser over tid uten å agere dem ut.

Som observatør skal man være tilstede som en «beskjeden gjest» og etterstrebe en ikke-vurderende holdning. Man utfordres på sitt behov for å agere og oppøves i å «sitte på sine hender», det vil si at man blir bedre kjent med sine impulser til å handle og øver seg på å tåle å være i sterkt emosjonelt ladede situasjoner. Denne måten å forholde seg på er en sentral del av en terapeutisk holdning.

Spedbarnets uttrykk er språkløst. Ved å følge mor/far og barn i deres utfordringer og løsninger vil man øke evnen til bedre å forstå nonverbal kommunikasjon. Man kan observere hvordan emosjonene på sitt mest rudimentære nivå er kroppslig forankret og

hvordan disse følelsene utvikles og blir tillagt mening gjennom morens/farens emosjonelle gjensvar.

Personlighetsutviklingen skjer i nær relasjon til omsorgsgiverne. Kandidaten erfarer både spedbarnets sårbarhet og dets robusthet og følger hvordan tidlige tilknytningsmønstre dannes og hvordan løsnings- og mestringsstrategier utvikles.

Spedbarnsobservasjon har stor overføringsverdi til psykoterapeutisk arbeid. Nonverbale uttrykk, primitive affekter og forsvarsmåter kommer til syne i behandlingsrommet. Ved å ha vært vitne til spedbarnets uttrykk og reaksjonsmåter, samt ha drøftet dette på seminaret, kan disse tidlige reaksjonsmønstrene lettere gjenkjennes og forstås i møtet med pasienten – om det er et barn, ungdom eller en voksen.

Spedbarnsobservasjonsseminaret gir anledning til en inngående og mer personlig forankret forståelse av psykoanalytiske begreper.

Den psykoanalytiske forståelsesmåten, med støtte fra spedbarnsforskning, kan belyse komplekse prosesser som utspiller seg i nære relasjoner. På seminaret drøftes også etiske aspekter ved observasjonen og kandidaten blir bevisstgjort sin rolle i familien den besøker.

Varighet:

Seminaret innebærer observasjon av et spedbarn fra fødselen gjennom det første leveåret, noe som utgjør cirka 40 observasjonstimer. Seminarets varighet er regnet til omlag 1,5 år. Det avsluttes når samtlige deltakere har gjennomført sine observasjoner.

Godkjenningskrav:

For å få godkjent seminaret må kandidaten ha gjennomført cirka 40 timer med observasjon og vært tilstede i minimum 80% av seminartiden.

Ved avslutningen av seminaret skriver deltakerne en kort rapport/refleksjonsnotat (3 - 5 sider) som presenteres i seminargruppen.

5 Evaluering av seminarene

Alle seminarene skal evalueres både muntlig og skriftlig. Evalueringen skal omfatte litteraturen som gjennomgås, læringsmål, gruppens arbeidsklima, kandidatenes eget bidrag og seminarleders funksjon.

Seminarleder skal, sammen med seminarkontakt, gjennomføre et oppstartsmøte og to evalueringsmøter (midtveis og ved avslutning). Seminarleder oppfordres til å gjennomføre halvårlige muntlige evalueringer i seminargruppen.

Kandidatene skal fylle ut et evalueringsskjema og seminarleder skal skrive en kortfattet rapport ved seminarets slutt. Evalueringene skal gjennomgå av undervisningsutvalget. Undervisningsutvalget har ansvar for å gi tilbakemelding til styret og seminarleder om evalueringen av seminaret.

6 Veiledning

Kandidaten skal gjennom hele utdanningstiden ha en kvalifisert veileder.

Kandidaten har det faglige ansvaret for pasientbehandlingen, veileder har et faglig ansvar for veiledningen, mens seminarleder, sammen med seminargruppen, bidrar til utvikling av tenkning rundt prosessene.

Kandidaten skal ved oppstart av veiledning opplyse seminarkontakt om hvem som er veileder.

Gjennom hele den 5-årige utdanningen skal kandidaten ha minst 180 timer veiledning (90+90). Noen av veiledningstimene kan anvendes i forbindelse med det skriftlige arbeidet som skal presenteres på slutten av seminaret.

For å kunne veilede kandidater på innføringsseminaret må psykologer være spesialist i barne- og ungdomspsykologi eller i psykoterapi. Leger må være barnepsykiater med godkjent veilederkompetanse i psykoterapi med barn og ungdom. I tillegg må veileder være godt kvalifisert i individuell psykoanalytisk psykoterapi med barn og ungdom.

Veiledning av kandidater på videregående seminar skal utføres av spesialister som har gjennomført IBUPs 5-årige psykoterapiutdanning eller tilsvarende.

Kandidaten har selv ansvar for å finne en veileder som er godkjent både av IBUP og av egen fagforening. Der dette blir vanskelig kan det søkes om dispensasjon av både IBUP og egen fagforening. Søknad om dispensasjon sendes til IBUPs undervisningsutvalg. Aktuell veileder må dokumentere relevant opplæring og praksis.

Innhold i veiledningen:

Veiledningen skal dekke indikasjon for psykoterapi, faser og fenomener i psykoterapi, samarbeid med foreldre og andre instanser. Veiledningen skal fokusere på de relasjonelle sidene ved en psykoterapeutisk prosess.

Veileder skal, sammen med seminarkontakt, delta på to veiledermøter i løpet av seminarforløpet. Seminarleder innkaller til disse.

Veileder skal dokumentere kjønn og alder, omfang og frekvens av kandidatens pasientbehandling.

Veileder er pliktig å underrette undervisningsutvalget dersom det er forhold som taler imot at kandidaten fortsetter på videregående seminar.

Dersom kandidaten skifter veileder godkjennes veiledningsforløp på minst 20 timer.

Det er mulig å søke dispensasjon fra kravene til veileder ved særskilte situasjoner, som geografisk spredning. Søknaden skal stiles til undervisningsutvalget.

Se for øvrig utfyllende bestemmelser for det obligatoriske programmet i spesialiteten psykoterapi, samt NPFs krav til veiledningskontrakt.

<https://www.psykologforeningen.no/medlem/kurs-ogutdanning/spesialistutdanningen/spesialitetene-i-psykologi/utfyllendebestemmelser-for-spesialitetene-i-psykologi/spesialiteten-i-psykoterapi>

Retningslinjer for digital veiledning:

IBUP godkjenner bruk av videokonferanse ved individuell veiledning for kandidater på innføringsseminar og videregåendeseminar. Veiledning via telefon godkjennes unntaksvis. (OBS: Telefonveiledning godkjennes ikke av NPF) Det stilles noen forutsetninger for å bruke videokonferanse i veiledning. Denne er i tråd med retningslinjer fra psykologforeningen og legeföreningen.

- Det første møtet mellom veileder og psykolog skal være et fysisk møte da vi anser det som viktig for å etablere relasjon og rammer for veiledningen, samt skrive veiledningskontrakt.
- Det skal avtales fysiske veiledningsmøter jevnlig og veiledning via video bør ikke overstige 50% av totalt antall veiledningstimer på hvert seminar.

Kandidater i regioner uten IBUP-godkjente veiledere og hvor det er vanskelig å imøtekomme krav om minst 50% fysisk fremmøte ved veiledning, eller hvor dette

ville innebære urimelige kostnader knyttet til reise m.m., kan søke om godkjenning av egen veiledningsplan der hvor kravet om minst 50% fysisk fremmøte fravikes.

Det er også mulig å ha lengre «veiledningsbolker», f.eks. 2 timer annenhver uke, og at annenhver veiledningstime (da hver 4 uke) er fysisk.

(OBS: Kandidater som tar IBUP utdanning som ledd i spesialisering ved NPF må være oppmerksomme på at NPF har et krav om max 50% digital veiledning.)

- Det er viktig å ivareta krav til konfidensialitet og datasikkerhet, særlig ved bruk av videokasus.
- En utfordring ved videoveiledning kan være at veiledning i for stor grad får et fokus på saksdrøfting, og med mindre fokus på terapeututviklingen og veiledningsrelasjonen. Det er viktig at veileder og veiland har et ekstra fokus på dette ved bruk av video i veiledning.
- Det skal tas høyde for tekniske utfordringer ved avtaler slik at tiden som brukes på dette ikke går ut over veiledningens avtalte tidspunkt og rammer.
- Det skal på forhånd legges en plan for minst et semester av gangen, hvor det spesifiseres hvilke veiledningsganger som er i form av fysisk fremmøte og når det anvendes videokonferanse.
- Omfang, hyppighet og form på veiledningen skal skrives inn i veiledningskontrakt og beskrives i veiledningsattesten til IBUP.
- Hvis særlige forhold gjør seg gjeldende, slik at en ikke kan følge retningslinjene til IBUP, må det tas kontakt med UU så raskt som mulig for dispensasjon/godkjenning. Fortrinnsvis bør det søkes om forhåndsgodkjenning for avvik, såfremt det er kjent tidlig i veiledningsforløpet.
- IBUP godkjenner bruk av digital veiledning, i henhold til vedtatte retningslinjer. Bruk av digital veiledning må imidlertid ikke gå ut over det faglige utbytte til kandidaten. Det er veileder som har det siste og avgjørende ord i forhold til å vurdere dette, og også mandat til å bestemme at man går bort fra digital veiledning, hvis veileder vurderer at dette går ut over kandidatens læring og utbytte av veiledningen.

Retningslinjer for gruppeveiledning:

- Gruppeveiledning godkjennes med max 20 timer, under følgende forutsetninger:
- Veiledningsgruppen består av max fire deltakere.
- Veileder må være godkjent IBUP-veileder.
- Minst 50% av gruppen må bestå av kandidater som enten er i gang med eller HAR tatt IBUP sin utdanning – eller tilsvarende utdanning i psykoanalytisk orientert psykoterapi.

- Gruppeveiledningen skal primært foregå i form av fysisk oppmøte. Unntaksvis digitale eller hybride veiledningsganger kan godkjennes ved særskilt søknad til undervisningsutvalget med begrunnelse.
- Kandidaten har selv ansvar for å avstemme at gruppeveiledningen finner sted i tråd med retningslinjer fra egen fagforening.

(OBS: NPF godkjenner ikke hybride veiledningsgrupper.)

7 Egenbehandling

Egenbehandlingen skal gi kandidatene innsikt i egne mellommenneskelige opplevelser og reaksjonsmåter og på denne måten kaste lys over mer ubevisste sider av eget intrapsykisk og interpersonlig liv.

Egenbehandlingen skal være individuell og i form av psykoanalyse eller psykoanalytisk orientert psykoterapi med en frekvens på minst to timer pr uke. Dersom kandidaten har startet i egenbehandling før seminaret starter, bør den ikke avsluttes før seminarundervisningen er godt i gang. Behandlingen bør vare minimum 300 timer (se lover i forhold til godkjenning av medlemsskap).

Dersom kandidaten skifter terapeut godkjennes terapiforløp på minst 40 timer.

Ved avslutning av behandlingen utsteder behandler attest for behandlingens tidsramme, omfang og timefrekvens. Behandler deltar ikke i evaluering av kandidaten.